

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

О.В. Неізвестна

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ СИСТЕМАМИ
Частина 1

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Рівень: магістр

Кривий Ріг
2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

О.В. Неізвестна

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ СИСТЕМАМИ
Частина 1

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Рівень: магістр

Затверджено на засіданні
кафедри фінансів, обліку та
оподаткування
Протокол № 1
від “ 28” серпня 2023 р.

Схвалено навчально-методичною радою
ДонНУЕТ
Протокол № 1
від “ 28” серпня 2023 р.

Кривий Ріг
2023

УДК 336.7:005(072)

Н 45

Неізнестна, О.В.

Н 45 Управління фінансовими системами [Текст] : метод. рек. до вивч. дисц. / О.В. Неізнестна; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів, обліку та оподаткування. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2023. – 60 с.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти і включають інформацію щодо змісту модулів та тем дисципліни, планів семінарських занять, завдань для самостійного вивчення та розподілу балів за видами робіт, що виконуються студентами протягом вивчення дисципліни. Методичні рекомендації містять перелік питань для підготовки до підсумкового контролю та перелік основної та додаткової літератури.

УДК 336.7:005(072)

© Неізнестна О.В., 2023

© Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	11
Змістовий модуль 1. Загальні положення організації управління фінансовими системами	12
Змістовий модуль 2. Управління елементами діяльності фінансових систем	16
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	30
Змістовий модуль 1. Загальні положення організації управління фінансовими системами	31
Змістовий модуль 2. Управління елементами діяльності фінансових систем	39

ВСТУП

Глобалізаційні та інтеграційні процеси у світовій економіці, посилення стійкості до дії кризових явищ, необхідність зміцнення конкурентних позицій вітчизняного бізнесу змушують шукати нові, ефективні механізми управління фінансами, які б забезпечували ефективний розвиток і якісне реагування на швидкі зміни зовнішнього середовища. З огляду на вищезазначене, є потреба у висвітленні широкого спектру теоретичних та методичних аспектів управління елементами фінансових систем; формуванні системи знань про логіку ухвалення та реалізацію фінансових рішень; оволодінні інструментами фінансового управління. Знання специфіки формування системи управління фінансами дозволить якісно реалізовувати фінансову політику та визначати параметри потрібних змін для ефективного впливу на розвиток економічного суб'єкта.

Мета вивчення дисципліни полягає у поглибленні і розширенні теоретичних знань щодо управління фінансовими системами; формування здатності управління прибутком, активами, капіталом, інвестиційною діяльністю; застосування інструментарію фінансового планування та механізмів антикризового фінансового управління.

Зміст дисципліни розкривається у 9 темах, об'єднаних у два змістових модулі: «Загальні положення організації управління фінансовими системами», «Управління елементами діяльності фінансових систем».

ЧАСТИНА 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни денна/заочна форма навчання
Обов'язкова (для студентів освітньої програми «назва освітньої програми») / вибіркова дисципліна	Обов'язкова (ОП «Місцеві фінанси»)
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість змістових модулів	2
Лекції, годин	28 / 8
Практичні / семінарські, годин	28 / 8
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	94 / 134
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	6,71
Вид контролю	залік

2. Програма дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у поглибленні і розширенні теоретичних знань щодо управління фінансовими системами; формування здатності управління прибутком, активами, капіталом, інвестиційною діяльністю; застосування інструментарію фінансового планування та механізмів антикризового фінансового управління.

Завдання дисципліни полягає у набутті теоретичної і практичної підготовки здобувачів ВО до управління фінансовими системами; практичному розумінні прийомів і методів фінансового управління; застосуванні навичок з управління грошовими потоками, прибутком, інвестиціями, активами та капіталом; оволодінні методами прогнозування фінансових показників і складання фінансових планів, управління фінансовими ризиками та застосування фінансових інструментів антикризового управління.

Предмет: сукупність відносин та управлінських рішень, які пов'язані з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів, що виникають в процесі управління фінансовими системами.

Зміст частини I дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Становлення та розвиток фінансової науки. Теоретичні та організаційні основи фінансового управління.

Тема 2. Концепції і моделі фінансового управління.

Тема 3. Фінансова політика та типи фінансового управління.

Тема 4. Система інформаційного забезпечення фінансового управління.

Тема 5. Управління активами.

Тема 6. Управління капіталом.

Тема 7. Управління прибутком.

Тема 8. Управління інвестиціями.

Тема 9. Фондові ринки. Дивідендна політика організації.

Тема 10. Управління фінансовими ризиками.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	СРС
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Загальні положення організації управління фінансовими системами						
Тема 1. Становлення та розвиток фінансової науки. Теоретичні та організаційні основи фінансового управління	12	2	2	-	-	8
Тема 2. Концепції і моделі фінансового управління	12	2	2	-	-	8
Тема 3. Фінансова політика та типи фінансового управління	12	2	2	-	-	8
Тема 4. Система інформаційного забезпечення фінансового управління	12	2	2	-	-	8
Разом за змістовим модулем 1	48	8	8	-	-	32
Змістовий модуль 2. Управління елементами діяльності фінансових систем						
Тема 5. Управління активами	22	6	6	-	-	10
Тема 6. Управління капіталом	18	4	4	-	-	10
Тема 7. Управління прибутком	14	2	2	-	-	10
Тема 8. Управління інвестиціями	14	2	2	-	-	10
Тема 9. Фондові ринки. Дивідендна політика організації	14	2	2	-	-	10
Тема 10. Управління фінансовими ризиками	20	4	4	-	-	12
Разом за змістовим модулем 2	102	20	20	-	-	62
Усього годин	150	28	28	0	0	94

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар з виконанням практичних задач: «Основні засади фінансового управління»	2
2	Семінар з виконанням практичних задач: «Концептуальна сутність фінансового управління»	2
3	Семінар з виконанням практичних задач: «Фінансова політика. Види фінансових рішень: стратегія і тактика їх ухвалення»	2
4	Семінар з виконанням практичних задач: «Інформаційне забезпечення у складі управлінських систем»	2
5	Семінар з виконанням практичних задач: «Сутність і структура активів та методи оцінювання їх вартості»	2
6	Семінар з виконанням практичних задач: «Управління оборотними та необоротними активами»	2
7	Семінар з виконанням практичних задач: «Організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками»	2
8	Семінар з виконанням практичних задач: «Власний капітал: сутність, види, способи акумуляції, переваги та недоліки використання»	2
9	Семінар з виконанням практичних задач: «Управління позиковим капіталом та оцінювання вартості фінансових ресурсів. Побудова оптимальної структури капіталу»	2
10	Семінар з виконанням практичних задач: «Ухвалення та реалізація фінансових рішень в управлінні фінансовими результатами»	2
11	Семінар з виконанням практичних задач: «Управління реальними та фінансовими інвестиціями»	2
12	Семінар з виконанням практичних задач: «Глобальні інвестиційні ринки та їх вплив на інвестиційну політику. Дивідендна політика та її вплив на розподіл прибутку»	2
13	Семінар з виконанням практичних задач: «Чинники і види ризиків економічної діяльності. Особливості ухвалення рішень в умовах ризику»	2
14	Семінар з виконанням практичних задач: «Методи дослідження фінансових ризиків. Способи та інструменти управління фінансовими ризиками»	2
Всього		28

5. Розподіл балів, які отримують студенти

- вид контролю: залік

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у впродовж семестру (100 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру (очна форма навчання)

№ теми практичного заняття	Аудиторна робота						Позааудиторна робота	Сума балів
	тестові завдання	ситуаційні завдання, задачі	обговорення теоретичних питань теми	індивідуальне завдання	захист групових проєктів	ПМК	Завдання для самостійного виконання	
Змістовий модуль 1. Основи бюджетного менеджменту.								
Семінар 1		2	1				2	5
Семінар 2		2	1				2	5
Семінар 3		2	1				2	5
Семінар 4		2	1				2	5
Разом змістовий модуль 1		8	4	-	-	5	8	25
Змістовий модуль 2. Виконання бюджету та бюджетний контроль.								
Семінар 5		2	1				2	5
Семінар 6		2	1				2	5
Семінар 7		2	1				2	5
Семінар 8		2	1				2	5
Семінар 9		2	1				2	5
Семінар 10		2	1				2	5
Семінар 11		2	1				2	5
Семінар 12		2	1				2	5
Семінар 13		2	1				2	5
Семінар 14		2	1				2	5
Разом змістовий модуль 2	-	20	10	20	-	5	20	75
Разом								100

Оцінювання студентів протягом семестру (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота			Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	100
30	50	20	

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

**ЧАСТИНА 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ СИСТЕМАМИ

Тема 1. Становлення та розвиток фінансової науки. Теоретичні та організаційні основи фінансового управління

Семінар 1. Основні засади фінансового управління

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Становлення та розвиток фінансового управління.
2. Мета та задачі фінансового управління.
3. Предмет та суб'єкти інтересів фінансового управління.
4. Система реалізації фінансового механізму.
5. Фінансові методи і фінансові важелі у структурі фінансового механізму.
6. Сутність, завдання та функції фінансового управління.
7. Елементи фінансового управління.
8. Принципи фінансового управління.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація рефератів (доповідей)

4. Розв'язання задач [8].

Завдання № 1

Укладіть бібліографію щодо сутності поняття «фінансове управління». Обґрунтуйте власне бачення сутності цього поняття.

Фінанси	Finances
Фінансова операція	Financial transaction
Фінансове управління	Financial management
Предмет фінансового управління	Subject of financial management
Державні фінанси	State finances
Корпоративні фінанси	Corporate finance
Фінансові важелі	Financial leverage
Фінансові методи	Financial methods

Тема 2. Концепції і моделі фінансового управління

Семінар 2. Концептуальна сутність фінансового управління

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Концепції, що опосередковують реалізацію мети та головних параметрів фінансово-господарської діяльності:

- концепція пріоритету фінансово-економічних інтересів власників;
- концепція вартісно-орієнтованого менеджменту (управління вартістю);
- концепція вартості капіталу;
- концепція ефективності вкладення (розподілу) коштів.

2. Концепції, які забезпечують реальну ринкову оцінку окремих фінансових інструментів інвестування у процесі їхнього вибору:

- концепція грошових потоків;
- концепція вартості грошей у часі;
- концепція підприємницького і фінансового ризику.

3. Концепції, пов'язані з інформаційним забезпеченням економічних суб'єктів:

- концепція ефективності ринку;
- концепція асиметричності інформації;
- концепція агентських відносин.

4. Фінансові моделі:

- модель дисконтованого грошового потоку (dcf);
- модель викупу за допомогою кредитного плеча;
- порівняльна модель аналізу компанії;
- модель злиття та поглинання.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація рефератів (доповідей)

4. Розв'язання задач.

Завдання № 1

Охарактеризуйте основні концепції фінансового управління. Продемонструйте їх практичне значення в сучасних умовах.

Економічна поведінка	Economic behavior
Управління вартістю	Cost management
Вартість капіталу	Cost of capital
Грошовий потік	Cash flow
Ринкова вартість	Market value
Прибуток	Profit
Поточні доходи	Current income
Рентабельність	Profitability
Ринкова частка	Market share
Собівартість	Cost
Фінансовий ризик	Financial risk
Підприємницький ризик	Business risk

Тема 3. Фінансова політика та типи фінансового управління

Семінар 3. Фінансова політика. Види фінансових рішень: стратегія і тактика їх ухвалення

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Зміст фінансової політики та її завдання.
2. Процес формування і реалізації фінансової політики.
3. Критерії формування і реалізації фінансової політики.
4. Види, чинники та напрями фінансової політики.
5. Типи фінансової політики.
6. Фінансова стратегія та процес її формування.
7. Види головної фінансової стратегії.
8. Тактичне фінансове управління та його базові ланки.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація рефератів (доповідей)

4. Розв'язання задач.

Завдання № 1.

Розгляньте специфіку фінансової стратегії для самостійно обраного суб'єкта. Обґрунтуйте свої судження.

Фінансова політика	Financial policy
Фінансові рішення	Financial decisions
Самоокупність	Self-sufficiency
Самофінансування	Self-financing
Господарська самостійність	Economic independence
Матеріальна відповідальність	Material responsibility
Фінансові резерви	Financial reserves
Професійне судження	Professional judgment
Контроль за фінансово-господарською діяльністю	Control over financial and economic activity
Облікова політика	Accounting policy
Податкова політика	Tax policy
Амортизаційна політика	Depreciation policy
Політика ціноутворення	Pricing policy
Політика управління доходами і витратами	Income and expense management policy
Політика управління грошовими активами	Monetary asset management policy
Кредитна політика	Credit policy
Дивідендна політика	Dividend policy
Агресивний тип фінансової політики	Aggressive type of financial policy

Консервативний тип фінансової політики Фінансова стратегія Фінансова тактика	Conservative type of financial policy Financial strategy Financial tactics
--	--

Тема 4. Система інформаційного забезпечення фінансового управління

Семінар 4. Інформаційне забезпечення у складі управлінських систем

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Побудова фінансових служб.
2. Нормативно-правові основи фінансового управління.
3. Користувачі фінансової інформації.
4. Види фінансової інформації.
5. Система показників інформаційного забезпечення фінансового управління, що формуються із зовнішніх джерел.
6. Система показників внутрішнього інформаційного забезпечення фінансового управління.
7. Фінансова звітність як основа прийняття фінансових рішень.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація рефератів (доповідей)

4. Розв'язання задач.

Завдання № 1.

Побудуйте загальну структуру управління для самостійно обраного економічного суб'єкта. Визначте місце фінансової служби в системі управління цим суб'єктом та її склад. Обґрунтуйте фактори, які впливають на організацію фінансового управління у даного суб'єкта. Зробіть висновки.

Завдання № 2.

Заповнити таблицю:

<i>Основні напрями державного регулювання фінансової діяльності економічних суб'єктів</i>	<i>Нормативне законодавство</i>
Податкове регулювання	Закон України: «.....»: Положення
Організаційно-правові форми створення та функціонування суб'єктів економіки різних форм власності	Кодекс Закон України: «.....»:
.....

Завдання № 3.

Визначте особливості інформаційного забезпечення фінансового управління для самостійно обраного економічного суб'єкта. Обґрунтуйте основні джерела інформаційного забезпечення у складі внутрішніх і зовнішніх джерел. Зробіть висновки.

Фінансова служба	Financial service
Центри відповідальності	Centers of responsibility
Фінансові відносини	Financial relations
Правове забезпечення фінансового управління	Legal support of financial management
Нормативи	Norms
Норми	norms
Фінансова звітність	Financial Statements
Фінансовий бухгалтерський облік	Financial accounting
Внутрішні користувачів фінансової інформації	Internal users of financial information
Зовнішні користувачів фінансової інформації	External users of financial information

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

УПРАВЛІННЯ ЕЛЕМЕНТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ

Тема 5. Управління активами

Семінар 5. Сутність і структура активів та методи оцінювання їх вартості

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність і класифікація активів.
 2. Елементи операційних активів економічного суб'єкта та завдання управління ними.
 3. Методи оцінювання вартості активів.
2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Презентація рефератів (доповідей)*
4. *Розв'язання задач [8].*

Завдання №1.

Вартість основних засобів в минулому періоді становила 200 тис. грн, нематеріальних активів – 15 тис. грн, у поточному періоді їхня вартість зросла на 15 та 10% відповідно. Грошові кошти в касі та на рахунках протягом аналізованого періоду становили 50 тис. грн, вартість портфеля цінних паперів – 10 тис. грн, а незавершеного будівництва та запасів – 20 тис. грн. За результатами переоцінки з огляду на інфляцію вартість запасів та незавершеного будівництва у звітному періоді на ринку зросла до 22 тис. грн. У попередньому періоді заборгованість з податку на прибуток становила 2 тис. грн, а сума отриманих кредитів – 60 тис. грн. Протягом поточного періоду заплановано скоротити загальну суму фінансових зобов'язань на 15%. Розрахуйте вартість активів за поновлюваною вартістю у поточному періоді.

Завдання №2.

На 1 січня поточного року грошові кошти транспортного підприємства «Автоперевізник» становили 37,5 тис. грн. Обсяг наданих автотранспортних послуг за минулий рік склав 720 тис. грн. Внаслідок купівлі 2-х вантажних автомобілів планується збільшення виручки від надання послуг на 15%. Яка сума грошових коштів вивільниться в результаті прискорення оборотності грошових коштів?

Активи	Assets
Матеріальні активи	Tangible assets
Нематеріальні активи	Intangible assets
Валові активи	Gross assets
Чисті активи	Net assets
Власні активи	Own assets

Грошові (фінансові) активи	Monetary (financial) assets
Орендовані активи	Leased assets
Високоліквідні активи	Highly liquid assets
Неліквідні активи	Illiquid assets
Низьколіквідні активи	Low liquid assets
Довготермінові (необоротні) активи	Long-term (non-current) assets
Поточні (оборотні) активи	Current (current) assets
Реальна вартість активів	Real value of assets

Семінар 6. Управління оборотними та необоротними активами

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Політика фінансування і формування структури оборотних активів.
2. Операційний цикл в системі управління оборотними активами.
3. Етапи процесу управління оборотними активами.
4. Характеристика типів політики комплексного оперативного управління оборотними активами.
5. Управління відновленням необоротних активів.
6. Особливості управління операційними необоротними активами.
7. Етапи процесу управління необоротними активами.
8. Амортизаційна політика в управлінні необоротними активами.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація рефератів (доповідей)

4. Розв'язання задач [8].

Завдання №1.

Сировина закуповується на умовах комерційного кредиту. Строк кредитування встановлено в межах 35 днів. При оплаті сировини протягом перших 5 днів надається знижка 3,5%. Придбано сировини на суму 189 тис. грн., очікуючи надходжень коштів, які будуть використані для розрахунків за сировину через 35 днів. При цьому фінансовим менеджментом розглядається можливість розрахуватися, отримавши банківський кредит на умовах 15,6% річних. Визначте, який із варіантів є більш прийнятним для підприємства – розрахуватися вчасно власними коштами чи протягом перших 5 днів коштом банківського кредиту.

Завдання №2.

На основі даних таблиці визначте постійну і змінні частини оборотних активів. Складіть баланси фінансування оборотних активів при використанні ідеальної, агресивної, консервативної та компромісної політики, розраховавши для кожної стратегії чистий оборотний капітал.

Вартість активів та прогнозна потреба в оборотних активах підприємства

Тис. грн.

Місяць	Вартість активів	Прогнозна потреба в оборотних активах	Місяць	Вартість активів	Прогнозна потреба в оборотних активах
Січень	70,2	26,8	Липень	15,8	67,8
Лютий	63,2	29,9	Серпень	19,7	64,5
Березень	64,4	24,5	Вересень	23,3	66,8
Квітень	65,8	21,1	Жовтень	25,5	69,4
Травень	62,8	16,8	Листопад	22,1	68,1
Червень	61,1	14,4	Грудень	28,9	69,9

Оборотні активи	Current assets
Запаси	Reserves
Дебіторська заборгованість	Receivables
Поточні фінансові інвестиції	Current financial investments
Грошові кошти	Cash
Витрати майбутніх періодів	Expenses of future periods
Операційний цикл	Operating cycle
Виробничий цикл	Production cycle
Фінансовий цикл	Financial cycle
Необоротні активи	Non-current assets
Нематеріальні активи	Intangible assets
Незавершені капітальні інвестиції	Unfinished capital investments
Основні засоби	Fixed assets
Амортизаційна політика	Depreciation policy

Семінар 7. Організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Зміст і значення грошових потоків у функціонуванні економічних суб'єктів.
2. Класифікація грошових потоків.
3. Організація системи управління грошовими потоками.
4. Цикл управління грошовими потоками.
5. Рівні управління грошовими потоками.
6. Організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками.

2. Індивідуальне тестування.
3. Презентація рефератів (доповідей)
4. Розв'язання задач.

Завдання №1.

Розрахуйте грошовий потік від операційної діяльності прямим методом, якщо відомі такі дані: сплата відсотків за користування позиками – 1500 грн; грошові видатки на утримання персоналу – 1300 грн; виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – 17 500 грн; інші грошові надходження, які не належать до інвестиційної та фінансової діяльності, – 5700 грн; грошові виплати за сировину, матеріали, послуги – 10 000 грн; отримані відсотки за облігаціями – 550 грн; дохід від реалізації іноземної валюти – 400 грн; дохід від інвестицій в асоційовані компанії – 1100 грн; сплата податку на прибуток – 340 грн.

Завдання №2.

Розрахуйте грошовий потік від операційної діяльності непрямим методом, якщо відомі такі дані: доходи, не пов'язані з грошовими надходженнями, – 1000 грн; виторг від реалізації продукції – 2100 грн; приріст оборотних активів – 1400 грн; чистий прибуток від операційної діяльності – 1300 грн; витрати, не пов'язані з грошовими виплатами, – 5200 грн; збільшення поточних зобов'язань – 1000 грн; одержані штрафи, пені – 250 грн.

Завдання №3.

На підставі наведених даних визначте грошові надходження за видами діяльності підприємства за звітний період, якщо були такі операції:

- а) на поточний рахунок надійшло коштів за реалізовану продукцію в сумі 750 тис. грн, у тому числі ПДВ і акцизний податок – 65 тис. грн;
- б) підприємство отримало короткотерміновий кредит у сумі 55 тис. грн і довготерміновий кредит у сумі 300 тис. грн;
- в) отримано кошти з державного бюджету для виконання державного замовлення на суму 30 тис. грн;
- д) отримано дивідендів у сумі 10 тис. грн.

Грошові кошти	Cash
Грошові потоки	Cash flows
Грошові активи	Cash assets
Внутрішній грошовий потік	Internal cash flow
Зовнішній грошовий потік	External cash flow
Грошовий потік від фінансової діяльності	Cash flow from financial activities
Грошовий потік від операційної діяльності	Cash flow from operating activities
Грошовий потік від інвестиційної діяльності	Cash flow from investment activities
Валовий грошовий потік	Gross cash flow
Чистий грошовий потік	Net cash flow
Управління грошовими потоками	Cash flow management

Тема 6. Управління капіталом

Семінар 8. Власний капітал: сутність, види, способи акумуляції, переваги та недоліки використання

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність, специфічні характеристики і способи акумуляції капіталу.
2. Класифікація видів капіталу.
3. Власний капітал: переваги та недоліки використання.
4. Характеристика елементів власного капіталу.
5. Етапи процесу управління складовими власного капіталу.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація рефератів (доповідей)

4. Розв'язання задач.

Завдання №1.

Укладіть бібліографію щодо сутності понять «капітал», «власний капітал». Обґрунтуйте власне бачення сутності цього поняття.

Капітал	Capital
Грошовий капітал	Cash capital
Виробничий капітал	Production capital
Товарний капітал	Commodity capital
Власний капітал	Equity
Монокапітал	Monocapital
Мультикапітал	Multicapital
Прибуток	Profit
Нерозподілений прибуток	Undivided profit
Амортизаційні відрахування	Depreciation deductions
Додатковий капітал	Additional capital
Резервний капітал	Reserve capital
Зареєстрований (статутний) капітал	Registered (authorized) capital

Семінар 9. Управління позиковим капіталом та оцінювання вартості фінансових ресурсів. Побудова оптимальної структури капіталу

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Позиковий капітал, внутрішні та зовнішні джерела його формування.

2. Етапи процесу управління позиковим капіталом.
3. Концепція вартості фінансових ресурсів як одна з базових теорій фінансового управління. Принципи оцінювання вартості капіталу.
4. Показники оцінювання вартості капіталу.
5. Побудова оптимальної структури капіталу.
6. Характеристика чинників впливу на структуру капіталу.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Презентація рефератів (доповідей)*

4. *Розв'язання задач [2].*

Завдання №1.

Прибуток фірми до сплати відсотків і податку становить 4 400 грн. Вартість усіх її активів – 25 000 грн. Обсяг позикового капіталу – 15 000 грн, фінансові витрати за користування ним становлять 2 400 грн. Розрахуйте рентабельність власних коштів фірми.

Завдання №2.

Розмір капіталу підприємства в минулому періоді становив 200 000 грн (120 000 грн – прості акції, 50 000 грн – привілейовані акції, решта – кредитні ресурси). У поточному періоді вартість капіталу підприємства знизилася до 150 000 грн (вартість привілейованих акцій знизилась на 80%, а розмір кредитних ресурсів зменшився наполовину). Сума виплачених дивідендів за простими акціями в минулому періоді становила 5 тис. грн, а в поточному знизилась на 10%. Ставка дивідендів за привілейованими акціями становить 12%, ставка відсотка за кредитними ресурсами – 20% річних у минулому періоді, у поточному – зросла до 25%. Проаналізуйте динаміку середньозваженої вартості капіталу підприємства.

Завдання №3.

Економічна рентабельність фірми – 20%, ефект фінансового важеля – на рівні 15%. Прибуток фірми становить 800 грн. Якою повинна бути норма розподілу прибутку, щоб внутрішні темпи зростання фірми досягнули 10%?

Завдання №4.

Розрахуйте внутрішні темпи розвитку фірми за умови, що позичені кошти становлять 400 тис. грн, власні – 100 тис. грн, нетто-результат експлуатації інвестицій – 70 тис. грн, у тім числі як дивіденди виплачено 15 тис. грн. Ставка за користування позиченими коштами – 10%

Позиковий капітал	Loan capital
Доходи майбутніх періодів	Deferred income
Кредиторська заборгованість	Payables
Банківський кредит	Bank credit
Цільове фінансування	Target funding
Відстрочені податкові зобов'язання	Deferred tax liabilities
Вартість капіталу	Cost of capital
Ціна капіталу	The cost of capital
Середньозважена вартість капіталу	Weighted average cost of capital
Ефект фінансового важеля	The effect of financial leverage
Економічна рентабельність	Economic profitability

Диференціал фінансового важеля Оптимальна структура капіталу	Financial leverage differential Optimal capital structure
---	--

Тема 7. Управління прибутком

Семінар 10. Ухвалення та реалізація фінансових рішень в управлінні фінансовими результатами

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Прибуток як позитивний фінансовий результат діяльності.
2. Характеристика елементів системи управління прибутком.
3. Джерела формування доходів та елементи витрат економічного суб'єкта.
4. Етапи процесу управління доходами.
5. Етапи процесу управління витратами.
6. Інструменти операційного аналізу в управлінні фінансовими результатами.
7. Ефективні напрями розподілу і використання прибутку.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Презентація рефератів (доповідей)*

4. *Розв'язання задач [8].*

Завдання №1.

Підприємець планує реалізовувати на ринку зошити за ціною 2,8 грн., при цьому оптова ціна складає 1,9 грн., орендна плата за місце на ринку становить 300 грн. на місяць, а заробітна плата реалізатора складає 650 грн.

1. Визначте точку беззбитковості.
2. Як зміниться точка беззбитковості, якщо орендна плата підвищиться до 450 грн. на місяць?
3. Як зміниться точка беззбитковості за умови, що орендна плата алишиться такою ж, але оптова ціна зошита зменшиться на 0,2 грн.?
4. Скільки товару необхідно реалізувати, щоб отримати прибуток у сумі 500 грн.?
5. Побудуйте графік точки беззбитковості.
6. Визначте, який розмір прибутку можна отримати при рівні продажів 500 і 700 одиниць продукції.
7. Як зміниться точка беззбитковості, якщо з'явиться можливість підняти ціну реалізації з 2,8 до 3,0 грн.?
8. Який запас фінансової міцності за очікуваного обсягу реалізації 600 одиниць товару?
9. Якщо підприємець запланує продавати два види товарів – 600 зошитів за ціною 2,9 грн. (оптова ціна – 1,9 грн.) і 300 альбомів для малювання за ціною 6,2 грн. (оптова ціна – 3,8 грн.), яким буде поріг рентабельності для кожного виду продукції і для бізнесу загалом?

Завдання №2.

Підприємство реалізує 12500 од. продукції за ціною 118 грн./ од., норма прибутку 9%. Підприємство працює в межах релевантного діапазону. Структура витрат на одиницю продукції є такою: амортизаційні відрахування – 13%, заробітна плата адміністративно-управлінського персоналу – 17%, заробітна плата працівників основного виробництва – 29%, сировина – 10%, матеріали – 5%, енергоносії – 18%, інші (постійні) витрати – 8%. Спеціалісти відділу маркетингу прогнозують зменшення обсягів реалізації продукції на 32%. Як це вплине на фінансові результати діяльності підприємства? Проведіть операційний аналіз та зробіть висновки щодо зміни фінансового стану підприємства.

Прибуток	Profit
Економічна вартість додана	Economic value added
Ринкова вартість додана	Market value added
Ринкова капіталізація	Market capitalization
Сукупний капітал	Aggregate capital
Сукупна ринкова вартість	Aggregate market value
Ринкова вартість зобов'язань	Market value of liabilities
Дохід	Income
Витрати	Costs
Адміністративні витрати	Administrative expenses
Змінні витрати	Variable costs
Постійні витрати	Fixed costs
Умовно-постійні витрати	Conditional and fixed costs
Поріг рентабельності	Profitability threshold

Тема 8. Управління інвестиціями

Семінар 11. Управління реальними та фінансовими інвестиціями

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Управління реальними інвестиціями
 2. Оцінка інвестиційних проектів у системі управління реальними інвестиціями.
 3. Сутність фінансових інвестицій та принципові засади управління ними.
 4. Формування портфеля фінансових інвестицій та оцінювання інституціональним інвестором його ризику й доходності.
 5. Оцінювання ефективності управління інвестиційним портфелем.
- 2. Індивідуальне тестування.*
- 3. Презентація рефератів (доповідей).*
- 4. Розв'язання задач [6].*

Завдання №1.

Розрахувати ринкову вартість привілейованих акцій компанії номіналом \$100, із встановленим дивідендом \$9 і рівнем доходності 14%.

Завдання №2.

Дивіденди на прості акції компанії щорічно збільшувалися на 7%. У найближчому майбутньому очікується збереження таких темпів росту. Останній виплачений дивіденд склав 250 грн. на акцію. Визначите вартість акції, якщо необхідна норма прибутковості складе – 10%, 12%, 20%.

Завдання №3.

Безпечна ставка складає 8%, середня прибутковість ринку – 15%, $\beta=1,2$. Визначте необхідну норму прибутковості даного цінного папера.

Завдання № 4

Підприємство розглядає два фінансові проекти, для яких можливі норми доходності IRR, що залежать від кон'юнктури ринку (див. табл.). Визначити кращий проект на основі розрахунку очікуваної норми доходності кожного з проектів та ступеня їх ризикованості.

Кон'юнктура ринку	Ймовірність стану	Внутрішня норма доходності , %	Кон'юнктура ринку
		Проект А	Проект Б
Висока	0,25	90	25
Середня	0,5	20	20
Низька	0,25	-50	15

Інвестиції	Investments
Інвестиційна діяльність	Investment activity
Інвестиційний проект	Investment project
Реальні інвестиції	Real investments
Фінансові інвестиції	Financial investments
Портфельні інвестиції	Portfolio investments
Прямі інвестиції	Direct investment
Фінансовий інструмент	Financial instrument
Портфель цінних паперів	Portfolio of securities
Інституційні інвестори	Institutional investors
Диверсифікація	Diversification
Хеджування	Hedging
Індекс рентабельності інвестицій	Investment return index
Внутрішня норма прибутку (MIRR)	Internal rate of return (MIRR)
Внутрішня ставка доходності (IRR)	Internal rate of return (IRR)
Період окупності	Payback period
Чиста теперішня вартість проекту (NPV)	Project Net Present Value (NPV)

Тема 9. Фондові ринки. Дивідендна політика організації

Семінар 12. Глобальні інвестиційні ринки та їх вплив на інвестиційну політику. Дивідендна політика та її вплив на розподіл прибутку

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення [6]:

1. Глобальні інвестиційні ринки: поняття, сутність види.
2. Фундаментальний аналіз фондових ринків.
3. Методичний інструментарій оцінки цінних паперів.
4. Вплив дивідендної політики на розподіл прибутку.

2. Індивідуальне тестування.

3. Розв'язання задач [6].

Завдання № 1

На фондовому ринку пропонується до продажу облігація підприємства за 900 грн. Вона була випущена терміном на три роки, до погашення залишилося два роки. Її номінал при випуску визначений у 1000 грн. Процентні виплати по облігації здійснюються один раз у рік за ставкою 30% до номіналу. З урахуванням рівня ризику облігацій даного типу норма її поточної прибутковості приймається в розмірі 35%. Чи є доцільним придбання такої облігації?

Завдання № 2

У відповідність із прийнятою дивідендною політикою, компанія обмежила виплату дивідендів у майбутні три роки сумою 800 грн. у рік. У наступні п'ять років вона зобов'язалася виплачувати постійні дивіденди в розмірі 1000 грн. у рік. Норма прибутковості акцій даного типу складає 25% у рік. Визначте поточну ринкову вартість акції.

Ринок цінних паперів	Securities Market
Фондові біржі	Stock exchanges
Позабіржові торговельні системи	OTC trading systems
Ціна на цінні папери	The price of securities
Ліквідність цінних паперів	Liquidity of securities
Первинний ринок	Primary market
Вторинний ринок	Secondary market
IPO	IPO
Ринок ф'ючерсів	Futures market
Ф'ючерсний контракт	Futures contract
Фундаментальний аналіз	Fundamental analysis
Технічний аналіз	Technical analysis
Дивідендна політика	Dividend policy

Тема 10. Управління фінансовими ризиками

Семінар 13. Чинники і види ризиків економічної діяльності. Особливості ухвалення рішень в умовах ризику

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність ризиків економічної діяльності та основні причини виникнення ризиків.
 2. Класифікація ризиків економічної діяльності.
 3. Особливості ухвалення фінансових рішень в умовах ризику. Теоретичний інструмент аналізу ситуацій конфлікту й узгодження інтересів.
2. Індивідуальне тестування.
3. Презентація рефератів (доповідей).
4. Розв'язання задач [6, 7].

Завдання №1

Необхідно прийняти рішення щодо вибору та реалізації одного з проектів. Оцінюючи можливі сценарії щодо отримання очікуваного доходу, визначити найбільш доходний та найменш ризиковий інвестиційний проект:

Можливі сценарії щодо отримання очікуваного доходу	Очікуваний дохід, тис. грн.		Значення ймовірності очікуваних доходів, %	
	Інвестиційний проект - 1	Інвестиційний проект - 2	Інвестиційний проект - 1	Інвестиційний проект - 2
Низький	10 500	8 000	0,4	0,3
Середній	12 000	13 000	0,7	0,8
Високий	15 000	16 000	0,28	0,25

Завдання №2

Укладіть бібліографію щодо сутності поняття «управління фінансовим ризиком». Обґрунтуйте власне бачення сутності цього поняття.

Ризик	Risk
Ймовірність	Probability
Фінансовий ризик	Financial risk
Інвестиційний ризик	Investment risk
Процентний ризик	Percentage risk
Валютний ризик	Currency risk
Кредитний ризик	Credit risk
Інфляційний ризик	Inflation risk
Коефіцієнт лінійної кореляції	Linear correlation coefficient

Семінар 14. Методи дослідження фінансових ризиків. Способи та інструменти управління фінансовими ризиками

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення [7]:

1. Зміст управління фінансовими ризиками.
2. Процес прогнозування і нейтралізації ризиків у фінансовій діяльності.
3. Методи диверсифікації фінансових ризиків.
4. Суб'єктивні та об'єктивні методи оцінювання фінансових ризиків.
5. Кількісні та якісні методи аналізу фінансових ризиків (економіко-статистичні методи оцінки рівня ризиків; експертні методи оцінки; аналогові методи оцінки; премія за ризик і порядок її визначення).
6. Порівняльна характеристика переваг та недоліків кількісних методів оцінки фінансових ризиків.
7. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків (уникнення ризику; лімітація (концентрація) ризику; диверсифікація ризику; хеджування ризику; трансферт ризику; самострахування ризику; тощо).
8. Страхування як метод нейтралізації впливу фінансових ризиків.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація рефератів (доповідей)

4. Розв'язання задач [6, 7].

Завдання №1.

Визначте, чи правильна показана послідовність організації робіт по аналізу ризиків:

а) розподіл ризиків між учасниками проекту;	д) вибір техніки аналізу ризику;
б) підбір досвідченої команди експертів;	е) створення моделі механізму дії ризиків;
в) встановлення факторів ризику та їх значимості;	є) розгляд результатів аналізу ризиків, частіше всього у вигляді звіту;
г) встановлення взаємозв'язку окремих ризиків та сукупного ефекту від їх дії;	ж) підготовка спеціальних запитань та зустрічі з експертами.

Завдання №2.

Вам доступні для інвестування безризиковий актив з процентною ставкою 10% річних і ризиковий актив з очікуваною ставкою дохідності в 20% і стандартним відхиленням в 0,30.

Доступні комбінації портфеля:

Варіант портфеля	Частка портфеля, інвестована в ризиковий актив (%)	Частка портфеля, інвестована в безризиковий актив (%)	Очікувана ставка дохідності портфеля, %	Стандартне відхилення портфеля
А	0	100		
Б	20	80		
В	50	50		
Г	80	20		
Д	100	0		

Розрахувати:

- а) очікувану дохідність та стандартне відхилення для різних варіантів портфеля;
б) склад портфеля, для якого очікувана ставка дохідності дорівнює 13%.
Яким буде в цьому випадку стандартне відхилення?

Хаос	Chaos
Синергетика	Synergetics
Портфельна теорія	Portfolio theory
Управління ризиками	Risk management
Політика управління ризиками	Risk management policy
Механізм управління ризиком	Risk management mechanism
Ризик-менеджмент	Risk management
Ідентифікація ризику	Risk identification
Дисперсія	Dispersion
Стандартне відхилення	Standard deviation
Коефіцієнт варіації	Coefficient of variation
Метод експертних оцінок	The method of expert evaluations
Імітаційне моделювання	Simulation modeling
Хеджування	Hedging
Форвардний контракт	Forward contract
Ф'ючерсний контракт	Futures contract
Своп	Swap
Опціон	Option
Самострахування	Self insurance
Активне реагування	Active response
Диверсифікація	Diversification

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ СИСТЕМАМИ

Тема 1. Становлення та розвиток фінансової науки. Теоретичні та організаційні основи фінансового управління

Семінар 1. Основні засади фінансового управління

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання [8]:*

1. Становлення та розвиток фінансового управління в Україні та зарубіжних країнах.

2. Передумови забезпечення ефективного фінансового управління.

3. Особливості вітчизняної практики фінансового управління.

3. *Підготуйтеся до понятійного диктанту.*

4. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*

5. *Розв'яжіть тестові завдання [1].*

1. Зовнішніми чинниками, що впливають на ухвалення фінансових рішень, є

A. стабільність законодавства

B. рівень економічної активності країни

C. розвиненість фінансового ринку

D. усі перелічені

2. Суб'єктом фінансового управління є

A. необоротні і оборотні активи, власний, залучений і позиковий капітал, фінансові результати, грошові потоки

B. сукупність грошових коштів, що перебувають у розпорядженні економічних суб'єктів і є джерелом їх виробничого і соціального розвитку

C. обмінні та розподільчі відносини, що реалізуються в різноманітних грошових потоках

D. спеціальна група людей (фінансова дирекція як апарат управління, фінансовий менеджер як керівник), яка за допомогою різних форм і методів фінансового управління забезпечує цілеспрямоване функціонування об'єкта

3. Механізм фінансового управління – це

A. надходження і використання валових грошових потоків; характеризується великою кількістю показників, що розраховуються, і обмежені періодичністю складання

B. система основних елементів, які регулюють процес управління фінансовою діяльністю економічного суб'єкта

C. планування, яке обмежене періодом та здійснюється протягом року поквартально, пов'язане

з визначенням фінансових ресурсів, їх надходженням і використанням
D. визначення фінансових ресурсів на перспективу і тісно пов'язане з прогнозуванням фінансових показників

4. Фінансові ресурси – це

- A. грошові кошти в касі економічного суб'єкта та на рахунках у банках
- B. сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні економічного суб'єкта і є джерелом його виробничого та соціального розвитку
- C. оборотні активи економічного суб'єкта
- D. сукупність економічних відносин, пов'язаних з формуванням та використанням грошових коштів економічного суб'єкта в процесі його економічної діяльності

5. Фінансові важелі – це

- A. способи впливу фінансових відносин на господарські процеси
- B. прийом дії фінансового методу
- C. будь-який договір, у результаті якого збільшуються активи економічного суб'єкта і його зобов'язання
- D. відповідна фінансова інформація

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.
6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 712 с.
8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.
9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.

Тема 2. Концепції і моделі фінансового управління

Семінар 2. Концептуальна сутність фінансового управління

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання [2]:*

1. Обґрунтуйте необхідність концепцій інформаційного забезпечення економічних суб'єктів у фінансовому менеджменті.

2. Які з концепцій належать до сфери управління фінансовими інструментами? Розкрийте їхню сутність.

3. Розкрийте взаємозв'язок між триваючою глобалізацією ринків капіталів, зростаючою активністю інвесторів внаслідок розширення сфер інвестування, а також з можливими моделями вартісно-орієнтованого управління підприємством, як основною ланкою капіталізації ринків.

4. Переваги та недоліки впровадження вартісно-орієнтованого управління.

5. Основні концепції грошових потоків економічних суб'єктів.

3. *Підготуйтеся до понятійного диктанту.*

4. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*

5. *Розв'яжіть тестові завдання [2,10].*

1. Фінансове управління ґрунтується на

A. концепціях, що опосередковують реалізацію мети та головних параметрів фінансово-господарської діяльності економічних суб'єктів

B. концепціях, які забезпечують реальну ринкову оцінку окремих фінансових інструментів інвестування у процесі їхнього вибору

C. концепціях, які пов'язані з інформаційним забезпеченням економічних суб'єктів

D. на усіх перелічених групах концепцій

2. Головне положення концепції вартості грошей у часі таке:

A. гроші втрачають вартість з плином часу через інфляцію і ризик

B. фінансове управління враховує динамічну природу бізнесу, тому об'єктом управління є рух грошей

C. у фінансовому управлінні необхідно враховувати вплив внутрішніх та зовнішніх чинників на результат діяльності підприємства

D. в основі формування оптимальної структури капіталу як критерій має бути мінімум його ціни

3. Мінімізацію витрат за використання фінансових ресурсів економічного суб'єкта обґрунтовує концепція

A. управління вартістю

B. пріоритету фінансово-економічних інтересів власників

C. вартості капіталу

D. ефективності розподілу коштів

4. Фінансовий грошовий потік це

A. виплати комерційного характеру, які компанія повинна здійснювати, щоб уникнути фінансової катастрофи

B. надходження та виплати грошових коштів, які не пов'язані безпосередньо комерційними операціями

C. надходження грошових коштів і виплати, пов'язані зі зміною довгострокового капіталу

D. сума фактичних надходжень грошових коштів від операцій за визначений період

5. Перевага надходжень грошових засобів у економічного суб'єкта над реальною потребою у їх використанні – це грошовий потік

A. позитивний

B. надлишковий

C. валовий

D. чистий

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.

2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.

3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.

4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.

5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.

6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 712 с.

8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.

9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.

10. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Г.А.Отливанська. Менеджмент у двох частинах: фінансовий, страховий : методичні рекомендації та завдання для

проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 106 с.

Тема 3. Фінансова політика та типи фінансового управління

Семінар 3. Фінансова політика. Види фінансових рішень: стратегія і тактика їх ухвалення

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання [2]:

1. Критерії формування і реалізації фінансової політики економічного суб'єкта.
 2. Охарактеризуйте вплив чинників макроекономічного, мікроекономічного та фінансового характеру на формування фінансової політики.
 3. Проаналізуйте взаємозв'язок стратегічних, тактичних й оперативно-тактичних фінансово-економічних завдань господарської діяльності.
 4. Окресліть практичні аспекти тактики фінансового управління.
 5. Стратегія і тактика управління доходами та витратами.
 6. Фінансові стратегії у контексті антикризового управління.
- 3. Підготуйтеся до понятійного диктанту.*
- 4. Підготуйте доповідь та її презентацію.*
- 5. Розв'яжіть тестові завдання [2].*

1. Складовими фінансової політики підприємства можуть бути

- A. облікова політика
- B. кредитна політика
- C. дивідендна політика
- D. усі перелічені

2. Стиль і методи ухвалення фінансових рішень, орієнтованих на досягнення найвищих результатів господарської діяльності незалежно від рівня фінансових ризиків, передбачає

- A. агресивна фінансова політика
- B. захисна фінансова політика
- C. поміркована фінансова політика
- D. консервативна фінансова політика

3. Для фінансової стратегії як різновиду фінансової політики характерне

- A. планування досягнення великомасштабних завдань розвитку економічного суб'єкта
- B. період понад 12 місяців або період, що перевищує операційний цикл
- C. формування програми стратегічного фінансового розвитку економічного суб'єкта
- D. усе перелічене

4. Фінансову стратегію інтенсивного розвитку пріоритетно реалізують через розроблення фінансової політики

- A. агресивного типу
- B. поміркованого типу
- C. консервативного типу
- D. захисного типу

5. Важливими ланками тактичного фінансового менеджменту є

- A. управління оборотним капіталом
- B. короткотермінове фінансування
- C. поточне фінансове планування
- D. усе перелічене

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.
6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 712 с.
8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.
9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.
10. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Г.А.Отливанська. Менеджмент у двох частинах: фінансовий, страховий : методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 106 с.

Тема 4. Система інформаційного забезпечення фінансового управління

Семінар 4. Інформаційне забезпечення у складі управлінських систем

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання [2, 8]:*

1. Розвиток і трансформація функціональних обов'язків фінансового менеджера.

2. Соціальне замовлення та професійні риси фінансового менеджера.

2. Інформаційне забезпечення фінансового управління: еволюція, сучасний стан та перспективи розвитку.

3. Склад основних вимог, що виставляються до інформаційного забезпечення системи фінансового управління.

4. Характеристика фінансової звітності як основи інформаційної бази для фінансового управління.

5. Роль статистичної звітності в системі інформаційного забезпечення фінансового управління.

6. Роль оперативної звітності в системі інформаційного забезпечення фінансового управління.

7. Нормативно-правові положення щодо регулювання проблеми визначення сутності і меж комерційної таємниці економічного суб'єкта.

3. *Підготуйте до понятійного диктанту.*

4. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*

5. *Розв'яжіть тестові завдання [2].*

1. До елементів нормативного забезпечення фінансового менеджменту належать

- A. економічні норми й нормативи
- B. інструктивні матеріали щодо методики та порядку ведення господарських операцій
- C. бланки фінансових документів обліку, звітності, розрахунків
- D. усе перелічене

2. Хто належить до внутрішніх користувачів фінансової інформації

- A. директори
- B. фінансові менеджери
- C. акціонери
- D. усі перелічені

3. Якісній фінансовій інформації притаманні

- A. зіставність, відповідність чинним стандартам
- B. повнота, своєчасність, достовірність
- C. простота побудови, ефективність

D. усе перелічене

4. Систему зовнішніх джерел інформаційного забезпечення фінансового управління формують

- A. макроекономічні показники
- B. показники галузевого розвитку
- C. ситуативні показники
- D. усі перелічені

5. Управлінський бухгалтерський облік відображає

- A. фінансову інформацію для ухвалення стратегічних і тактичних фінансових рішень
- B. фінансові відомості, потрібні інвесторам
- C. фінансову інформацію для кредиторів
- D. усе перелічене

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.
6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 712 с.
8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.
9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.
10. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Г.А.Отливанська. Менеджмент у двох частинах: фінансовий, страховий : методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 106 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

УПРАВЛІННЯ ЕЛЕМЕНТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ

Тема 5. Управління активами

Семінар 5. Сутність і структура активів та методи оцінювання їх вартості

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання [5]:*

1. Складові ефективного управління активами.

2. У чому полягає метод балансового оцінювання вартості активів?

3. Як визначити вартість активів методом оцінювання вартості заміщення?

4. Які різновиди ринкового методу оцінювання активів?

5. У чому полягають переваги та недоліки різних методів оцінювання активів економічного суб'єкта?

3. *Підготуйтеся до понятійного диктанту.*

4. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*

5. *Розв'яжіть тестові завдання [2, 5, 10].*

1. За формою існування активи поділяють на

A. матеріальні, нематеріальні, фінансові

B. операційні, інвестиційні

C. оборотні, необоротні

D. власні, орендовані, безоплатно отримані

2. За джерелами формування виділяють

A. оборотні, необоротні активи

B. операційні, інвестиційні активи

C. валові, чисті активи

D. внутрішні, зовнішні активи

3. Зміна структури активів підприємства в бік збільшення частини оборотних коштів може свідчити про

A. згорання виробничої бази

B. формування більш мобільної структури активів

C. зміну статутного капіталу

D. підвищення залежності від зовнішніх джерел фінансування

4. Метод порівняння продажів для оцінки вартості економічного суб'єкта ґрунтується на

A. ринковій вартості підприємства

B. балансовій вартості

- C. залишкової вартості
- D. капіталізованій вартості

5. Відновна вартість майна - це

- A. вартість окремих об'єктів основних засобів, за якою вони були зараховані на баланс підприємства
- B. вартість відтворення основних засобів на дату оцінки з урахуванням індексації та затрат, пов'язаних з їх поліпшенням
- C. вартість, яка визначається множенням первісної вартості активів на коефіцієнт індексації
- D. різниця між первісною вартістю майна та сумою зносу

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.
6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 712 с.
8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.
9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.
10. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Г.А.Отливанська. Менеджмент у двох частинах: фінансовий, страховий : методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 106 с.

Семінар 6. Управління оборотними та необоротними активами

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

- 1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 2. Самостійно опрацюйте питання [2, 9]:*
 1. Гудвіл як специфічний вид нематеріальних активів економічного суб'єкта.
 2. Особливості лізингових операцій як форми фінансування оновлення необоротних активів.
 3. Факторинг у системі управління дебіторською заборгованістю.
 4. Значення форфейтингу в процесі управління дебіторською заборгованістю.
 5. З'ясуйте особливості формування амортизаційної політики економічного суб'єкта на сучасному етапі економічного розвитку.
 6. З'ясуйте сутність лівостороннього і правостороннього ризику в управлінні оборотним капіталом. Наведіть приклади лівостороннього і правостороннього ризику.
 7. Визначте сутність і особливості використання контролю за виробничими запасами.
 8. Обґрунтуйте сутність і особливості різних методів інкасації і рефінансування дебіторської заборгованості.
 9. Охарактеризуйте основні підходи щодо формування кредитної політики економічного суб'єкта.
- 3. Підготуйтеся до понятійного диктанту.*
- 4. Підготуйте доповідь та її презентацію.*
- 5. Розв'яжіть тестові завдання [2, 8].*

1. Стратегія фінансування оборотних активів, яка застосовується на початкових стадіях існування економічного суб'єкта за умови достатньої величини капіталу власників економічного суб'єкта і доступності довгострокових кредитів для інвестиційного фінансування має назву

- A. компромісна
- B. консервативна
- C. агресивна
- D. ідеальна

2. Перевагами необоротних активів є

- A. менший ризик впливу інфляційного процесу та можливість збільшення ринкових цін більш високими темпами, ніж темпи інфляції
- B. більш висока ліквідність через можливість швидкого перетворення у грошові кошти
- C. більш високий рівень фінансових ризиків
- D. можливість морального зносу за швидкого розвитку технологій

3. Виробничий цикл в управлінні оборотними активами економічного суб'єкта – це

- A. період між сплатою дебіторської заборгованості та погашенням кредиторської

заборгованості

В. період повного обороту оборотних активів з моменту надходження сировини, матеріалів і до відвантаження готової продукції

С. період між оплатою сировини, матеріалів постачальникам і надходженням коштів за продукцію від покупців

Д. усе перелічене

4. Операційний цикл в управлінні оборотними активами економічного суб'єкта охоплює

А. період від придбання виробничих запасів до отримання виторгу від реалізації готової продукції

В. період повного обороту оборотних активів з моменту надходження сировини, матеріалів до відвантаження готової продукції

С. період від погашення кредиторської заборгованості до оплати дебіторської заборгованості

Д. усе перелічене

5. До необоротних активів економічного суб'єкта належать

А. виробничі запаси, незавершене виробництво

В. поточні фінансові інвестиції, поточна дебіторська заборгованість

С. незавершене будівництво, основні засоби

Д. грошові кошти в національній та іноземній валюті

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.

2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.

3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.

4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.

5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.

6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 712 с.

8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.

9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.

10. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Г.А.Отливанська. Менеджмент у двох частинах: фінансовий, страховий : методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 106 с.

Семінар 7. Організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання [4]:*

1. Що означають «належні» грошові потоки?
 2. У чому роль фінансового менеджера у процесі оцінки грошових потоків?
 3. Чим відрізняються балансові прибутки від грошових потоків?
 4. Що означає термін «незворотні витрати»?
 5. Як враховуються екстерналії при оцінці грошових потоків?
 6. Коли виникає необхідність змін у чистому робочому капіталі економічного суб'єкта?
 7. Що означає оцінка грошових надходжень від проекту?
 8. У чому полягають особливості формування грошових потоків від проєктів експансії?
 9. У чому полягають особливості формування грошових потоків від проєктів заміщення?
 10. Як здійснюється оцінка проєктів з неоднаковими термінами функціонування?
3. *Підготуйтеся до понятійного диктанту.*
4. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*
5. *Розв'яжіть тестові завдання [5].*

1. Позитивний та від'ємний грошові потоки поділяються за

- A. варіативністю направленості руху грошових засобів
- B. направленістю руху грошових коштів
- C. стабільністю часових інтервалів формування
- D. обсягами потоків у вартісному вираженні

2. Чистий грошовий потік – це

- A. різниця між витрачанням і надходженням грошових засобів в періоді часу, що розглядається в розрізі окремих його інтервалів
- B. характеризує всю сукупність надходжень чи витрачання грошових засобів в періоді часу, що розглядається в розрізі окремих його інтервалів
- C. різниця між позитивним та від'ємним грошовими потоками (між надходженням і витрачанням грошових засобів) в періоді часу, що розглядається в розрізі окремих його інтервалів

D. немає правильної відповіді

3. Внутрішній грошовий потік

A. характеризує сукупність надходження і витрачання грошових засобів в межах економічного суб'єкта. Займає переважну частину в загальному грошовому потоці економічного суб'єкта

B. обслуговує операції економічного суб'єкта, пов'язані з його грошовими відносинами з контрагентами та державними органами. Займає переважну частину в загальному грошовому потоці економічного суб'єкта

C. характеризує сукупність надходження і витрачання грошових засобів в межах економічного суб'єкта. Займає невелику питому вагу в загальному грошовому потоці економічного суб'єкта

D. немає правильної відповіді

4. Недостатньо прогнозований грошовий потік

A. характеризує такий вид грошового потоку, обсяг і час реалізації якого можуть бути повністю детерміновані заздалегідь

B. характеризує такий вид грошового потоку, обсяг і час реалізації якого не можуть бути повністю детерміновані заздалегідь у зв'язку з можливими змінами факторів зовнішнього середовища

C. характеризує такий вид грошового потоку, який пов'язаний з надзвичайними подіями в процесі реалізації підприємством операційної, інвестиційної чи фінансової діяльності, а також окремими наперед не запланованими операціями

D. немає правильної відповіді

5. Внутрішні фактори, що впливають на формування грошових потоків економічного суб'єкта

A. життєвий цикл економічного суб'єкта

B. амортизаційна політика економічного суб'єкта

C. система оподаткування

D. доступність фінансового кредиту

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.

2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.

3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.

4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.

5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.

6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 712 с.
8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [ІО. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.
9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.
10. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Г.А.Отливанська. Менеджмент у двох частинах: фінансовий, страховий : методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 106 с.

Тема 6. Управління капіталом

Семінар 8. Власний капітал: сутність, види, способи акумуляції, переваги та недоліки використання

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання [8, 9]:*
 1. З'ясуйте основні чинники, що визначають структуру капіталу економічного суб'єкта, і наведіть характеристику механізму їх впливу на неї.
 2. Визначте основні принципи, яких потрібно дотримуватись при формуванні структури капіталу економічного суб'єкта.
 3. Переваги і недоліки використання економічним суб'єктом власного і позикового капіталу.
 4. Методичні прийоми оцінювання вартості нерозподіленого прибутку економічного суб'єкта.
 5. Теорії структури капіталу економічного суб'єкта, їх сутність та еволюція.
 6. Порядок формування зареєстрованого капіталу економічними суб'єктами різних форм власності та організаційно-правових форм.
3. *Підготуйтеся до понятійного диктанту.*
4. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*
5. *Розв'яжіть тестові завдання [2, 8].*

1. Капітал економічного суб'єкта – це

А. вартісна оцінка майна економічного суб'єкта, яке можна використати на господарські потреби

- В. розмір сформованого статутного капіталу економічного суб'єкта
- С. вартість виробничого устаткування економічного суб'єкта
- Д. кошти економічного суб'єкта

2. Відповідно до цілей використання виділяють капітал

- А. вітчизняний, іноземний
- В. приватний, державний
- С. акціонерний, пайовий, індивідуальний
- Д. продуктивний, позиковий, спекулятивний

3. За формами власності на капітал його класифікують на

- А. державний, міжнародний, світовий
- В. приватний, державний, колективний
- С. пайовий, індивідуальний
- Д. національний, монокапітал, мультикапітал

4. Яка з наступних складових не належить до власного капіталу

- А. статутний капітал
- В. резервний капітал
- С. нерозподілений прибуток (збиток)
- Д. неоплачений капітал

5. До переваг власного капіталу належать

- А. простота залучення
- В. обмеженість обсягу залучення
- С. широкі можливості залучення
- Д. висока вартість порівняно з іншими джерелами формування капіталу

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.
6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової

літератури, 2011. 712 с.

8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.

9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.

10. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Г.А.Отливанська. Менеджмент у двох частинах: фінансовий, страховий : методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 106 с.

Семінар 9. Управління позиковим капіталом та оцінювання вартості фінансових ресурсів. Побудова оптимальної структури капіталу

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання [9]:

1. Проведіть порівняльний аналіз власного і позикового капіталу економічного суб'єкта, визначте їхні характерні риси і основні принципи оцінки.

2. В чому полягає сутність податкового коректора і необхідність його врахування в процесі визначення вартості капіталу?

3. Роль банківського кредитування у формуванні капіталу економічного суб'єкта.

4. Визначте сутність ефекту фінансового важеля і способи його розрахунку.

5. В чому полягає сутність виробничо-фінансового важеля і методика його розрахунку?

6. Які основні критерії оптимізації структури капіталу і особливості методики формування оптимальної структури капіталу з їх застосуванням?

3. Підготуйтеся до понятійного диктанту.

4. Підготуйте доповідь та її презентацію.

5. Розв'яжіть тестові завдання [2, 10].

1. Позиковий капітал – це

А. кошти, які залучають для фінансування господарської діяльності на безповоротних засадах;

В. довготермінова дебіторська заборгованість підприємства

С. кошти, які залучають для фінансування господарської діяльності на принципах строковості, повернення і платності

Д. відтерміновані податкові активи підприємства

2. До переваг використання позикового капіталу у діяльності економічного суб'єкта можна зачислити

- A. широкі можливості залучення; забезпечення зростання фінансового потенціалу економічного суб'єкта за потреби розширення його активів
- B. приріст фінансової рентабельності економічного суб'єкта
- C. нижчу вартість завдяки вилученню витрат на обслуговування позикових коштів з бази оподаткування прибутку
- D. усе перелічене

3. Загальна сума коштів, яку треба сплатити за використання певного обсягу фінансових ресурсів, має назву

- A. ціна капіталу
- B. витрати на капітал
- C. рентабельність капіталу
- D. ефект фінансового важеля

4. Механізм фінансового важеля використовують для оптимізації структури капіталу економічного суб'єкта за критерієм

- A. максимізації рентабельності власного капіталу
- B. максимізації рентабельності активів
- C. мінімізації середньозваженої вартості капіталу
- D. максимізації середньозваженої вартості капіталу

5. Оптимізація структури капіталу економічного суб'єкта здійснюється за критерієм

- A. максимального рівня фінансової рентабельності
- B. мінімальної середньозваженої вартості капіталу
- C. фінансової стійкості підприємства
- D. всі відповіді правильні

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.
6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової

літератури, 2011. 712 с.

8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.

9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.

10. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Г.А.Отливанська. Менеджмент у двох частинах: фінансовий, страховий : методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 106 с.

Тема 7. Управління прибутком

Семінар 10. Ухвалення та реалізація фінансових рішень в управлінні фінансовими результатами

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповідей.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте матеріал [8]:*

1. Ціноутворення економічного суб'єкта та його значення в процесі управління формуванням прибутку від операційної діяльності.

2. Собівартість продукції: особливості формування та вплив на фінансові результати економічного суб'єкта

3. Вплив оподаткування діяльності економічного суб'єкта на формування, розподіл і використання прибутку.

4. Вплив управління дебіторською заборгованістю підприємства на формування прибутку.

5. Вплив кредитної політики економічного суб'єкта на формування прибутку.

6. Охарактеризуйте методологічні засади визначення точки беззбитковості і запасу фінансової міцності економічного суб'єкта розрахунковим та графічним методами.

3. *Підготуйтеся до понятійного диктанту.*

4. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*

5. *Розв'яжіть тестові завдання [2, 8].*

1. До завдань управління прибутком належать

А. збільшення частки прибутку від основної діяльності

В. забезпечення прийнятого рівня рентабельності фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта

С. визначення пропорцій розподілу прибутку з метою максимального задоволення потреб власників / акціонерів

D. усе перелічене

2. Ефективність управління прибутком підприємства визначають порівнянням

- A. обсягу прибутку та ринкової вартості економічного суб'єкта
- B. номінального курсу акцій і чистого прибутку на одну акцію
- C. суми оголошених дивідендів та обсягу чистого прибутку
- D. правильної відповіді немає

3. Рішення про реінвестування прибутку доцільно ухвалювати, якщо

- A. на ринку немає можливості вкласти капітал з вищою нормою дохідності, ніж у емітенту
- B. курс акцій економічного суб'єкта зростає
- C. ставка доходів від альтернативних вкладень зменшується (за однакового рівня ризику)
- D. усі відповіді правильні

4. Зростання постійних витрат

- A. призводить до паралельного зміщення прямої сукупних витрат вгору і одночасної зміни положення точки беззбитковості
- B. призводить до зростання кута нахилу прямої сукупних витрат і одночасної зміни положення точки беззбитковості
- C. призводить до зменшення кута нахилу прямої сукупних витрат і одночасної зміни положення точки беззбитковості
- D. не впливає на положення точки беззбитковості

5. Різниця між виручкою від реалізації та сумарними змінними витратами – це

- A. запас фінансової міцності
- B. точка беззбитковості
- C. валова маржа
- D. операційний леверидж

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.
6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г.

Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 712 с.

8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.

9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.

10. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Г.А.Отливанська. Менеджмент у двох частинах: фінансовий, страховий : методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 106 с.

Тема 8. Управління інвестиціями

Семінар 11. Управління реальними та фінансовими інвестиціями

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповідей.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання [8]:*

1. Вплив інфляції на ефективність інвестиційного проекту.
 2. Часова та просторова оптимізація портфелю реальних інвестицій.
 3. Наведіть основні методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів.
 4. Грошовий потік інвестиційного проекту та його структура.
 5. Керування ризиком інвестиційних проектів.
 6. Сутність інвестиційного портфелю та характеристика його основних типів. Етапи формування портфеля інвестицій (інвестиційного портфелю).
 7. Базові положення моделі Марковіца, моделі оцінювання капітальних активів, теорії арбітражного ціноутворення.
3. *Підготуйтеся до понятійного диктанту.*
4. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*
5. *Розв'яжіть тестові завдання [2, 8].*

1. Реальне інвестування – це

- A. вкладення у фінансові активи
- B. реальні вкладення у матеріальні та нематеріальні активи
- C. вкладення в акції, облігації та інші цінні папери
- D. вкладення у довготермінові цінні папери

2. Початкові капіталовкладення – це

- A. сума коштів, яка надійшла на рахунки економічного суб'єкта на початок аналізованого періоду

- В. теперішня вартість майбутніх грошових надходжень економічного суб'єкта
- С. вмайбутня вартість грошових надходжень економічного суб'єкта
- Д. сума коштів, спрямованих на реалізацію проекту капітального інвестування

3. Модифікована внутрішня норма рентабельності – це

- А. дисконтна ставка, за якої теперішня вартість витрат проекту дорівнює кінцевій вартості проекту
- В. ціна джерел фінансування, за якої чиста теперішня вартість дорівнює нулю
- С. ціна джерел фінансування, за якої чиста теперішня вартість дорівнює початковим капіталовкладенням
- Д. ставка дисконтування, за якої індекс прибутковості більший від одиниці

4. Період окупності інвестицій – це

- А. період, протягом якого діятиме інвестиційний проект
- В. період, протягом якого роблять початкові капіталовкладення
- С. період, протягом якого надходять додатні грошові потоки
- Д. період, необхідний для повернення початкових капіталовкладень

5. Назвіть основні форми фінансового інвестування

- А. вкладення капіталу на депозитні рахунки; вкладення капіталу на придбання основних засобів; реінвестування чистого прибутку
- В. реінвестування чистого прибутку, вкладення капіталу на соціальний розвиток підприємства; вкладення капіталу в оборотні активи підприємства
- С. вкладення капіталу в придбання цінних паперів, вкладення капіталу у статутні фонди спільних підприємств, вкладення капіталу на депозитні рахунки
- Д. немає вірної відповіді

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.
6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 712 с.

8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.
9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.
10. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Г.А.Отливанська. Менеджмент у двох частинах: фінансовий, страховий : методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 106 с.

Тема 9. Фондові ринки. Дивідендна політика організації

Семінар 12. Глобальні інвестиційні ринки та їх вплив на інвестиційну політику. Дивідендна політика та її вплив на розподіл прибутку

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповідей.

Завдання для самостійної роботи:

- 1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 2. Самостійно опрацюйте питання [6]:*
 1. Охарактеризуйте діяльність міжнародних інвестиційних банків та фондів.
 2. Визначте мету та наведіть приклади використання американських та глобальних депозитарних розписок.
 3. Надайте характеристику діяльності фондів взаємного інвестування.
 4. Охарактеризуйте системи управління високоліквідними цінними паперами.
 5. Проаналізуйте діяльність українського фондового ринку. Які основні його індикатори.
 6. Наведіть показники ефективності дивідендної політики економічного суб'єкта.
 7. Напрямки оптимізації дивідендної політики економічних суб'єктів в Україні.
- 3. Підготуйтеся до понятійного диктанту.*
- 4. Підготуйте доповідь та її презентацію.*
- 5. Розв'яжіть тестові завдання [2, 8].*

1. Дивідендна політика, що приводить до зниження курсу акцій - це

- А. політика “нульового” дивіденду
- В. політика фіксованого дивіденду
- С. регресивна дивідендна політика
- Д. прогресивна дивідендна політика

2. В якості базового активу деривативів можуть виступати

- А. цінні папери
- В. сільськогосподарська продукція
- С. фондові індекси

D. усі відповіді правильні

3. Деривативи використовуються лише для

- A. захисту від ризиків
- B. отримання прибутку від різниці цін фінансових активів на різних ринках
- C. отримання прибутку від зміни цін на фінансовий актив
- D. усі відповіді правильні

4. Оберіть тип дивідендної політики, яка належить до компромісного підходу

- A. політика стабільного розміру дивідендних виплат
- B. політика мінімального стабільного розміру дивідендів з надбавкою в окремі періоди
- C. політика стабільного рівня дивідендів стосовно прибутку
- D. політика постійного зростання розміру дивідендів

5. Оберіть підхід при розробленні дивідендної політики, який може використовувати економічний суб'єкт

- A. консервативний
- B. компромісний
- C. агресивний
- D. усі відповіді правильні

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.
6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 712 с.
8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.
9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.

10. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Г.А.Отливанська. Менеджмент у двох частинах: фінансовий, страховий : методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 106 с.

Тема 10. Управління фінансовими ризиками

Семінар 13. Чинники і види ризиків економічної діяльності. Особливості ухвалення рішень в умовах ризику

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповідей.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Способи оцінки рівня ризику. Ідентифікація ризику.
2. Які теорії можна використати для аналізу фінансових ризиків?
3. Показники оцінки фінансових ризиків.
3. Підготуйтеся до понятійного диктанту.
4. Підготуйте доповідь та її презентацію.
5. Розв'яжіть тестові завдання [8].

1. За джерелом виникнення ризику поділяються на

- A. тимчасові
- B. внутрішні
- C. портфельні
- D. прості

2. Сукупні ризики, що властиві комплексу фінансових інструментів

- A. тимчасові
- B. внутрішні
- C. портфельні
- D. прості

3. Ризик, який характеризується недосконалістю структури капіталу підприємства

- A. ризик неплатоспроможності
- B. структурний ризик
- C. ризик зниження фінансової стійкості
- D. відсотковий ризик

4. Результатом ризикової події може бути

- A. прибуток
- B. збиток
- C. нульовий результат

D. усі відповіді правильні

5. Ризик, що виникає внаслідок неефективного фінансування поточних витрат, – це

- A. ризик неплатоспроможності
- B. структурний ризик
- C. ризик зниження фінансової стійкості
- D. відсотковий ризик

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.
6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 712 с.
8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.
9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.
10. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Г.А.Отливанська. Менеджмент у двох частинах: фінансовий, страховий : методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 106 с.

Семінар 14. Методи дослідження фінансових ризиків. Способи та інструменти управління фінансовими ризиками

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповідей.

Завдання для самостійної роботи:

- 1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 2. Самостійно опрацюйте питання [2]:*
 1. *Методи ухилення і компенсації ризику.*
 2. *Який вплив культурних чинників на методи управління ризиками?*
 3. *Чи можливе регулювання фінансових ризиків нефінансовими методами?*
 4. *Чи можливе регулювання нефінансових ризиків фінансовими методами?*
- 3. Підготуйтеся до понятійного диктанту.*
- 4. Підготуйте доповідь та її презентацію.*
- 5. Розв'яжіть тестові завдання [8, 10].*

1. Механізм нейтралізації фінансових ризиків, оснований на використанні внутрішніх фінансових нормативів, – це

- A. хеджування
- B. диверсифікація
- C. лімітація
- D. розподіл

2. До функцій управління фінансовими ризиками як керованої системи належать

- A. управління портфелем ризиків
- B. здійснення ризик-планування
- C. страхування фінансових ризиків
- D. усі відповіді правильні

3. До функцій управління фінансовими ризиками як керованої системи належать

- A. управління портфелем ризиків
- B. здійснення ризик-планування
- C. страхування фінансових ризиків
- D. усі відповіді правильні

4. Принципи, на яких будується управління фінансовими ризиками, включають

- A. порівняння ризику з доходністю операції
- B. управління ризиками як взаємозалежними об'єктами
- C. несвідоме прийняття ризиків
- D. усі відповіді правильні

5. Використання ф'ючерсних контрактів та опціонів – це наступний внутрішній механізм нейтралізації фінансових ризиків

- A. уникнення ризику
- B. лімітування концентрації ризику
- C. хеджування
- D. самострахування

Список рекомендованої літератури.

Основна

1. **Фінансовий менеджмент: підручник / Д.І. Дема, Л.М. Дорохова, О.М. Віленчук**

[та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.

2. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.

3. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.

4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.

5. Рудь І.Ю. Фінансовий менеджмент: практикум. Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2021. 112 с.

6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

Додаткова

7. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 712 с.

8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. 427 с.

9. Зайцева І.Ю. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с.

10. Слободянюк О.В., Котлубай В.О., Г.А.Отливанська. Менеджмент у двох частинах: фінансовий, страховий : методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент». Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 106 с.

Навчальне видання

Неізнана Олена Володимирівна,

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ СИСТЕМАМИ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Формат 60x84/8. Ум. др. арк.

Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м.Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкту видавничої
Справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.